

Henoch

paper voor wijkavonden mei 2017 Protestantse Kerk Brussel
samenstelling Jart Voortman

vooraf

Muziek van Magna Carta

Lord of the Ages rode one night
Out through the gateways of time
Astride (aan weerszijden) a great charger (aanklager?)
In a cloak (mantel) of white samite (goudbrokaat)
He flew on the air
Like a storm
Dark was the night
For he'd gathered the stars in his hand
To light a path through the sky
While the hoofs of his charger
Made comets of fire
Bewitching all eyes
Behold them

Lord of the Ages, nobody knows
Wether he goes (of hij wel of niet komt?), nobody
knows

Below a dark forest in caves of black granite
The children of darkness dwelled in oblivion
(vergetelheid)
Betraying one another in endless confusion
But the Lord of the Dark had bewitched them
From times first creation
The wise men and prophets
And all workers of magic
Had warned of the wreckoning (de vergelding)
The wind and the fire
And the plague of destruction that follows the path
Of evil

Lord of the Ages, nobody knows
Wether he goes, nobody knows

Far above the wide oceans and thundering rivers
Through the sun and the rain
And the turn of the seasons
Rode the god of all knowing
While all around him celestial companions
Friends from the void before time was woven
Honour his crown with words of white fire
And carry his robes of light

Wether he goes, Nobody knows

But in the peace of a valley
A young child was born
Filling the night with his crying
And an old man gave thanks to the Lord of the Ages,
Whose battle is not with innocence
But the birds of the air were silent
Knowing the time had come
When time is forgotten
The waters were stilled
The mountains stood empty
But the cities were deaf
Long long ago

Enough, cried a voice and the earth was awaking
Poor and the rich felt the brink (de uiterste rand) of
the fire
Death and destruction rode out together
Turning the world to a funeral pyre (brandstapel)

It was the lord of the ages
Gathering in the harvest
I thank the lord of the ages
Gathering in the harvest (repeated)

And from the blood and the thunder of men and their
dying
His eyes dark with sorrow
The lord of the Ages
Gathered in his harvest

But to the old and helpless
The weak and the humble
To the children of light
His words of compassion
Breathed on them gently
Resolving the darkness across the great valley that
rumbled with fire (met ronkend vuur)
And from the death and destruction
The lord of the Ages
Carried the fruit of the harvest
To freedom

Lord of the ages, nobody knows
Wether he goes, nobody knows

het genre

Het boek Henoch (=Henoch 1) behoort tot de pseudepigrafische geschriften. Dat wil zeggen: men schreef een tekst niet onder de eigen naam, maar onder de naam van een beroemdheid. Het boek Prediker in de Bijbel is een Bijbels voorbeeld van een pseudepigrafisch geschrift. Het boek pretendeert dat het van Salomo is, maar er zijn weinigen die dat aannemelijk achten. De strekking van het boek is namelijk bijna tegenovergesteld ten opzichte van het boek Spreuken.

Pseudepigrafie kwam in de oudheid veel voor. Het was heel makkelijk om dit ongestraft te doen. Tegenwoordig is dat ondenkbaar. Als je na de informele afsluiting van de canon iets wilde zeggen kon je het beste onder een pseudoniem je verhaal doen. Dan had je grote kans dat je serieus werd genomen.

Henoch is een apocalyptisch boek. Het spreekt over het einde van de wereld.

In de apocalyptische literatuur wordt op een spectaculaire manier Gods plan met de wereld ontvouwd. Er wordt gesproken over natuurrampen, de grote verdrukking voor het einde, merkwaardige dieren en monsters die opstaan, tekenen aan de hemellichamen, enz. Men kan apocalyptiek opvatten als een vorm van doemdenken. Beter is het om uit te gaan van een overwinningsmotief. De apocalyptische geschriften zeggen: 'jullie hebben het moeilijk. Het wordt nog moeilijker. Maar volhouden – dan komt het einde'. De aangekondigde rampen die de aarde zullen treffen moet je niet opvatten als een ziekelijk pessimisme, maar meer in de lijn van de uittocht uit Egypte. Voor die uittocht plaatsvindt moet je wel door een serie plagen!

De apocalyptische boeken bieden ons dus niet een ingewikkelde puzzel die middels uitvoerige studie opgelost moet worden. Het hart van de apocalyptiek is dat we vermaand worden om overeind te blijven in de verzoeking van onze tijd. In de verkondiging zal dat centraal moeten staan:

Ik zegt tot u rechtvaardigen:
wandel niet op de paden van verdorvenheid en dood.
Kom daar niet in de buurt, anders wordt je vernietigd.
Maar kies voor rechtvaardigheid,
wandel op de wegen van vrede,
dan zal jullie leven voorspoedig zijn.
En houd in je gedachten vast aan Mijn woorden.
Laten ze niet uitgewist worden in je hart.
Henoch 94:3-5

inhoud

De structuur van het boek Henoch is niet altijd even duidelijk. In de uitgave van R.H. Charles neemt de tekst van Henoch 90 pagina's in.

Henoch heeft meerdere auteurs en is ontstaan tussen 200 en 64 voor Christus. De grondtaal is waarschijnlijk Hebreeuws en Aramees (net als bij Daniël). Bepaalde stukken zijn uit het grotendeels verloren gegane boek Noach.

In deel 1, hoofdstuk 1-36, vraagt Azazel (oorspronkelijk: zondenbok, later demon) om voor hem te bidden. Het antwoord is dat hij verdoemd zal worden. De wachters (gevallen engelen) vragen hetzelfde. Het antwoord is dat ze getuchtigd zullen worden. Henoch spreekt 'woorden van

rechtvaardigheid' en wijst hen terecht (13:8-10). In hoofdstuk 17-36 wordt Henoch de onderwereld getoond.

Deel 2, hoofdstuk 37-71, bevat toespraken van Henoch. In een bepaalde passage beschrijft hij hoe hij rondgeleid wordt in de hemel. 41:3 beschrijft de geheimen van de donder, de bliksem, de wolken en de dauw. Er klopt niets van (de wind wordt verdeeld in afgesloten kamers, sommige sterren worden bliksem (h44), enz.) en is daarom plezant om te lezen.

Sectie 3 (72-82) gaat hier nog wat verder op in, bijvoorbeeld een theorie over hoe de dagen in de winter korter worden (72). Hoofdstuk 73 beschrijft hoe de kar die de maan voorttrekt wordt voortgedreven door de wind. In hoofdstuk 77 worden 7 bergen beschreven, die de organisatie van de rijp, de dagen, seizoenen en jaren op zich nemen.... Dit soort volledig achterhaalde speculaties vinden we niet in de bijbelse apocalyptiek.

Sectie 4 (83-90) beschrijft de hele bijbelse geschiedenis tot in de tijd van de Makkabeeën (tot het jaar 110 v. Chr.). Een dergelijke vorm van profetie achteraf komen we ook tegen in Daniël 7.

Sectie 5 (91-104) is een vermaning en aanmoediging voor de rechtvaardigen.

91:5 Ik weet dat geweld zal toenemen op aarde
er zal een grote kastijding zijn op aarde
alle onrechtvaardigen zullen aan hun einde komen.

Profetie van de laatste tien weken. Het slot is dat er alleen maar rechtvaardigheid zal zijn. Zonde bestaat niet meer (93:17)

Wee over de zondaars (95-100)

invloed

Het boek Henoch heeft grote invloed gehad op de joodse literatuur.

Het is als buitenbijbels document het meest geciteerd in het Nieuwe Testament.

Veel uitdrukkingen in het Nieuwe Testament komen oorspronkelijk uit Henoch zoals het onderstaande staatje laat zien.

Mat 19:28 ... als de Zoon des mensen op de troon van zijn heerlijkheid zal zitten	62:5 als ze de Zoon des mensen zien zitten op de troon van zijn heerlijkheid
Mat 26:24 het zou goed zijn voor die man als die man niet geboren was	38:2 het zou goed voor hen zijn als zij niet geboren waren.
Luk 21:28 uw redding is nabij	51:2 de dag is nabij gekomen dat ze gered zullen worden
Hand 17:31 Hij zal rechtvaardig over de wereld oordelen door een man die hij heeft aangesteld	41:9 Hij heeft een rechter voor hen allen aangesteld en hij zal een oordeel over hen allen voor Hem voltrekken.
1 Tess 5:3 een plotseling verderf zal over hen komen zoals de weeën over een vrouw met een kind.	62:4 Er zal pijn over hen komen, zoals bij een vrouw die weeën heeft.
1 Tim 6:15 Koning der koningen en Heer der heren Op 17:14	9:4 Heer der heren.... Koning der koningen
Hebr 4:13 alle dingen zijn naakt en liggen open voor de ogen van Hem	9:5 alle dingen zijn naakt en open voor Uw ogen...
1 Joh 1:7 in het licht wandelen	92:4 wandel in het eeuwige licht
1 Joh 2:15 houd niet van de wereld en de dingen die in de wereld zijn	108:8 houd niet van de goede dingen die in de wereld zijn

Wat geloofsvoorstellingen betreft heeft het boek Henoeh het Nieuwe Testament diepgaand beïnvloed.

De uitdrukkingen ‘Messias’ (gezalvde), ‘de rechtvaardige’, ‘de uitverkorene’ en ‘de Zoon des mensen’ komen we voor het eerst tegen in Henoeh.

Op talloze plaatsen wordt Jezus in het N.T. de Christus (=messias) genoemd.

In Hand 3:14; 7:52 en 22:14 wordt Jezus ‘de rechtvaardige’ genoemd.

In Luc 9:35 en 23:35 wordt Jezus ‘de uitverkorene’ genoemd.

De veel gebruikte term ‘Mensenzoon’ vinden we voor het eerst in Henoeh. De oorsprong van de term ligt waarschijnlijk in Daniël 7:13: ‘met de wolken des hemels kwam iemand gelijk een mensenzoon’ (d.w.z. een mensachtige).

Henoeh en het boek Openbaring

11 de zegeningen van Henoeh, waar mij hij de uitverkorenen en rechtvaardigen heeft gezegd, die zullen leven in de dag van de verdrukking, als alle slechte en goddeloze mensen verwijderd worden....

2 Henoeh had het visioen van de Heilige in de hemelen. De engelen toonden mij dat en van hen hoorde ik alles. Ik begreep wat ik zag, maar niet voor deze generatie, maar voor één die in de verre toekomst gaat komen....

3 De Grote Heilige zal komen uit zijn woning.

4 De eeuwige God zal de aarde betreden, de berg Sinai en in kracht verschijnen vanuit de hemel der hemelen.

5 En allen zullen getroffen worden door angst en de wachters zullen schudden...

6 de bergen zullen schudden en de hoge heuvels zullen laag gemaakt worden. Ze zullen smelten als was voor een vlam.

wachters = gevallen engelen, het eerst genoemd in Daniel 4:13 en verder

vergelijk Jesaja 40:3,4 bereid in de woestijn de weg des Heren... elk dal worde verhoogd en elke berg en heuvel geslecht.

193 Ik Henoeh zag alleen het visioen, het einde van alle dingen. Niemand zal het zien zoals ik het heb gezien....

211 Ik ging verder tot waar de dingen chaotisch werden. En ik zag iets verschrikkelijks... Ik zag zeven sterren die samen gebonden waren in een vreselijke ruimte. 5 En ik zei: Door welke zonde zijn zij gebonden en door welke gebeurtenis zijn ze hierheen geworpen. De engel Uriel zei: Henoeh, waarom stel je die vraag? Waarom ben je benieuwd naar de waarheid? Deze sterren hebben het gebod van de Heer overtreden.* Ze worden 10.000 jaar vastgehouden.

7 en vandaar kwam ik in een andere ruimte, nog vreselijker dan de eerste en ik zag een groot vuur....

711 En ik zag heilige zonen van God

11 en ik viel op mijn gezicht.

mijn hele lichaam ontspande zich en mijn geest werd veranderd en ik weende met luider stem

9042 Die nacht herinnerde ik mij de eerste droom

Ik weende en was bezorgd om het visioen dat ik had gezien.

biografische elementen in Openbaring:

1:10 Ik kwam in vervoering op de dag des Heren

:12 en ik keerde mij om... en ik zag zeven gouden kandelaren...

:17 Toen ik Hem zag viel ik als dood voor zijn voeten. En Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: wees niet bevreesd.

5:4: ik weende zeer, omdat niemand waardig was gebleken de boekrol te openen of die in te zien. En een van de oudsten zei tot mij: Ween niet....

* de overtreding van het gebod is dat ze niet zich niet onderworpen hadden aan de door God vastgestelde tijden om te verschijnen 18:15 (!)

394 En ik zag in een ander visioen de woonplaatsen van de heiligen...

6 En in die plaats zagen mijn ogen de Uitverkorenen...

7 Ik zag zijn woonplaats onder de vleugels van de Heer van de geesten

402 En aan vier kanten van de Heer van de geesten zag ik vier aanwezigheden... Ik leerde hun namen. 3 En ik hoorde de stemmen van de vier aanwezigheden hoe ze de Heer van de glorie prezen.... 8 En ik vroeg wie zijn die vier aanwezigheden die ik heb gezien en wiens woorden ik gehoord heb en opgeschreven?

(antwoord: Michael, Raphael, Gabriël en Phanuel)

In Ez 1:5 e.v. wordt eveneens gesproken over vier wezens.

Openbaring 4:

2 Ik raakte in vervoering. Er stond een troon in de hemel en daarop zat iemand... 4 Om de troon heen stonden vierentwintig andere tronen... 6 Midden voor de troon en eromheen waren vier wezens, die van voren en van achteren een en al oog waren.

www.opengeloven.net / studies, inleidingen, teksten

853 En ik zag dat een stier uit de aarde kwam. En die stier was wit. Daarna verscheen een vaars samen met twee stieren, de ene zwart en de ander rood...

861 En toen ik sliep zag ik de hemel boven. En zie een ster viel uit de hemel...

871 En ik zag hoe de dieren elkaar begonnen te steken en te verslinden. De aarde begon luid te wenen.

2 En zie er kwamen uit de hemel wezens die eruit zagen als blanke mensen.... en zij tilden mij naar een verheven plaats ... en ze zeiden: blijf hier tot dat ge ziet wat voorvalt....

9020 En ik zag hoe een troon werd opgericht in het ... land en de Heer van de schapen zette zich erop. En de ander nam de verzegelde boeken en opende deze boeken.

5:1 de gene die op de troon zat had in zijn rechterhand een boekrol die aan beide kanten beschreven was en met zeven zegels was verzegeld.

9316 En de eerste hemel zal voorbij gaan en een nieuwe hemel zal verschijnen.

In Openbaring wordt gesproken over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, 21:1, vgl Jes 65:17

tenslotte: geloven in de voleinding

Het geloof in de voleinding van deze wereld roept veel vragen op. Tegelijk is het een essentieel onderdeel van onze geloofsbelijdenis.

de Bijbelse veelkleurigheid

Paulus troost in 1 Tessalonicenzen 4 de gelovigen: de bazuin zal klinken en we zullen weggevoerd worden naar de wolken de Heer tegemoet.

Jacobus 5 tapt uit een ander vaatje: Wee jullie rijken. Wacht maar! Jezus komt terug!

gebaseerd op R.H. Charles, *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament, Volume II Pseudepigrapha*, Oxford University Press, 1913, 1979, 163-281.

<http://book-ofenoch.com/>